

کنترل افت تحصیلی

حدیثه اوتادی

(خصوصاً در سال‌های ابتدایی) پیوند بزنید. در این راستا از مثال‌ها و اصطلاحات ساده و آشنا استفاده کنید تا سرعت درک مطلب دانش‌آموزانتان را افزایش دهید.

● از نمرات دانش‌آموزان تنها به‌عنوان وسیله‌ای برای دادن بازخورد و توجه دادن هر چه بیشتر آنان به میزان یادگیری‌شان استفاده کنید نه به‌عنوان وسیله‌ای برای ارزشیابی وجودی آن‌ها.

● هنگام تدریس مطالب آموزشی را به‌صورت پیوسته و از ساده به مشکل بیان کنید تا در ابتدا شاگردان در یادگیری مطالب ساده موفقیت بدست آورند و انگیزه آن‌ها در کسب یادگیری‌های بعدی افزایش یابد.

● تلاش کنید رقابت ناسالم را در دانش‌آموزانتان از بین ببرید.

● دانش‌آموزان را با یکدیگر مقایسه نکنید، بلکه عملکرد آن‌ها را با گذشته خودشان مقایسه کنید و در ادامه از تقویت مثبت و تشویق برای ماندگاری آن عملکرد خوب بهره بگیرید.

● در آغاز سال روش خاص مطالعه درس خود را به دانش‌آموزان آموزش دهید و از یادگیری شیوه صحیح آن در طول سال اطمینان حاصل کنید.

● از تأثیر عمیق تشویق آگاه باشید. نیاز انسان به تأیید و تشویق از تمایلات فطری اوست، پس همواره به‌دنبال کوچک‌ترین و کم‌اهمیت‌ترین بهانه‌ها برای تشویق باشید. تشویق عاملی است که انگیزه‌های افراد را بالا می‌برد و آن‌ها را ارضا می‌کند. برای دانش‌آموزان نمرهٔ خوب و رسیدن به پاسخ صحیح یک مسئله هر دو مشوق به حساب می‌آیند. برای موفقیت دانش‌آموزانتان پاداش در نظر بگیرید، منتظر نباشید تا افت تحصیلی اتفاق بیفتد و آنگاه اگر دانش‌آموز آن را جبران کرد موفقیت او را تحسین کنید. در واقع مشوق‌ها همان تقویت‌کننده‌های مثبت بوده و عاملی

افت تحصیلی مسئله یا مشکلی غیرقابل حل نیست اما حل آن هم یک‌باره و ناگهانی و با شیوه‌های آنی میسر نیست. بلکه به برنامه‌ریزی‌های درازمدت و زیربنایی احتیاج است؛ برنامه‌هایی که بر اساس واقعیت‌های اجتماعی تدوین شده و ضمانت اجرایی نیز داشته باشد.

اما آنچه ما می‌خواهیم در این مجال بیان کنیم کارهای کوچک و درعین حال مؤثری است که معلم‌های عزیز توان عملی کردنش را دارند.

● معلمان گرامی! به دانش‌آموزان خود نشان دهید که به آن‌ها علاقه دارید و آن‌ها به کلاس شما «تعلق» دارند.

● سعی کنید اولین تجربه‌های دانش‌آموزانتان با موفقیت همراه باشد. موفقیت‌های اولیه در افزایش سطح اعتمادبه‌نفس آن‌ها نقش مهمی دارد. تجربه نشان داده است که افراد کامیابی‌هایشان را تعمیم می‌دهند و این باور در آن‌ها شکل می‌گیرد که می‌توانند باز هم موفق شوند.

● به‌منظور افزایش حس کفایت در دانش‌آموزان از آن‌ها بخواهید مطالب یاد گرفته شده را به دوستانشان آموزش دهند.

● برای تشویق روح همکاری، جلساتی برای در میان گذاشتن مسائل دانش‌آموزان تشکیل دهید.

● تدریس را با طرح مطالب و پرسش‌های جالب توجه آغاز کرده و با تحریک حس کنجکاوی، دانش‌آموزان را برانگیخته‌تر سازید. در روش‌های تدریس خود تنوع ایجاد کنید و بین ساعات طولانی تدریس یک هیجان کوچک ایجاد کنید.

● میزان دقت و توجه دانش‌آموزان به معنادار بودن مطالب، تازگی و میزان پیچیدگی آن‌ها مرتبط است؛ پس این موضوع را به‌خاطر داشته باشید و سعی کنید مطالب درسی را تا حد امکان با دنیای واقعی و ملموس دانش‌آموزانتان

از نمرات
دانش آموزان
تنها به عنوان
وسيله‌ای برای
دادن بازخورد
و توجه دادن
هر چه بیشتر
آنان به میزان
یادگیری‌شان
استفاده کنید
نه به عنوان
وسيله‌ای
برای
ارزشیابی
وجودی آنها

را دوست خواهند داشت و همین رابطه دوستانه باعث پیروی آنها از معلم‌شان و علاقه‌مندی به فضای تحصیل خواهد شد.

● در کلاس فضای آزاد ایجاد کنید. ایجاد فضای آزاد یادگیری بدون احساس ترس و اضطراب از عدم موفقیت و شکست، اجازه دادن به دانش‌آموزان برای اظهار عقاید و اندیشه‌های خود و در نتیجه بالا رفتن احساس پذیرش توانایی‌ها و شایستگی‌های خود، از امور بسیار مهم در فراگیری سریع‌تر و مناسب‌تر است. در نهایت اینکه، ما در عصر گسترش روزافزون اطلاعات و ارتباطات یا عصر دانایی به سر می‌بریم. اهداف آموزش و پرورش در سطح جهان به خوبی بیانگر این مطلب است که از مهم‌ترین نیازهای هر جامعه تعلیم و تربیت وجود افرادی است که با اتکا به نیروی اراده و تعقل خویش منطقی بیاندیشند و به جای وابستگی و استفاده از دستاوردهای اقتصادی و فرهنگی دیگران، خود مولد دانش، فناوری و فرهنگ برای زندگی مستقل باشند. در این راستا با مشکلی اساسی در نظام‌های آموزشی مواجه هستیم که همان افت تحصیلی است که هر ساله آسیب‌های سنگینی به بار می‌آورد که مهم‌ترین آنها سرخوردگی، احساس حقارت و بی‌کفایتی، و ایجاد خودپنداره منفی در دانش‌آموزان است. تأسفات‌انگیزتر این است که بسیاری از این افراد توانایی‌های لازم برای کسب موفقیت را دارند ولی متأسفانه شرایط کیفی نظام آموزشی موجب پدید آمدن دانش‌آموزان بی‌انگیزه، فارغ‌التحصیلان بی‌علم و معلمان فاقد خلاقیت شده است؛ به طوری که هر چه سطح تحصیلی بالاتر می‌رود، شوق آموختن در دانش‌آموزان کمتر می‌شود. شایسته است که همه متصدیان امر آموزش به اندازه خود در کمرنگ شدن این مشکل همت گمارند.

هستند که افراد برای دستیابی به آن کوشش می‌کنند.

تقویت‌کننده‌های مثبت چهار دسته‌اند:

۱. تقویت‌کننده‌های نخستین؛ که نیازهای جسمانی و فیزیولوژیک ما را ارضا می‌کنند؛
۲. تقویت‌کننده‌های شرطی؛ مثل پول، نمره، مقام، شغل و ...؛
۳. تقویت‌کننده‌های اجتماعی؛ مانند توجه، محبت، تائید و تشویق و ...؛
۴. تقویت‌کننده‌های شخصی؛ که به آن انگیزش درونی گفته می‌شود. در فرایند یادگیری رضایت خاطر حاصل از آموختن، تقویت‌کننده درونی است. یک معلم توانا و رشدیافته به دانش‌آموزان خود کمک می‌کند تا برای همه امور زندگی خود انگیزه‌های درونی خود را تقویت‌کنند و الزاماً منتظر عامل بیرونی برای تشویق و حرکت نباشند. اگر ما بتوانیم شعله رضایت درونی را در وجود دانش‌آموزان مشتعل کنیم، کاری بس عظیم انجام داده‌ایم.

● به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان توجه کنید. دانش‌آموزان یک کلاس فقط در پایه تحصیلی با هم مشترک هستند و در بقیه موارد مثل بهره هوشی، استعدادها، توانمندی‌ها، سطح فرهنگی و اقتصادی و ارزشی خانواده با هم تفاوت دارند. پس در انتظاراتی که از آنها دارید اعتدال ایجاد کنید.

● به دانش‌آموزان خود احترام بگذارید. احترام یکی از بزرگ‌ترین عوامل جلب محبت و اطاعت است و توهین و تحقیر و نادیده گرفتن یکی از مهم‌ترین عوامل برانگیختن دشمنی و مخالفت است. درست است که وجود استعدادها، متفاوت در افراد، معلم را وادار می‌کند تا برخوردهای متفاوتی داشته باشد ولی در صمیمی بودن نباید تفاوت قائل شد. اگر معلم با دانش‌آموزانش صمیمی باشد، دانش‌آموزان نیز متقابلاً او

